



STUDIU DE POLITICI PUBLICE

**SECURITATEA ENERGETICĂ A REPUBLICII MOLDOVA ÎN
CONTEXTUL FUNCȚIONĂRII PIETEI CONCURENȚIALE**

CONSTANTIN BOROSAN

Chișinău, 12.02.2020



CUPRINS

- 01** POLITICI ȘI STRATEGII ENERGETICE
- 02** SURSELE ȘI CĂILE DE APROVIZIONARE CU ENERGIE A REPUBLICII MOLDOVA
- 03** PIAȚA ENERGETICĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA
- 04** SOLUȚII DE CONSOLIDARE A SECURITĂȚII ENERGETICE A REPUBLICII MOLDOVA
- 05** PROTECȚIA MEDIULUI ȘI COMBATEREA SCHIMBĂRIILOR CLIMATICE



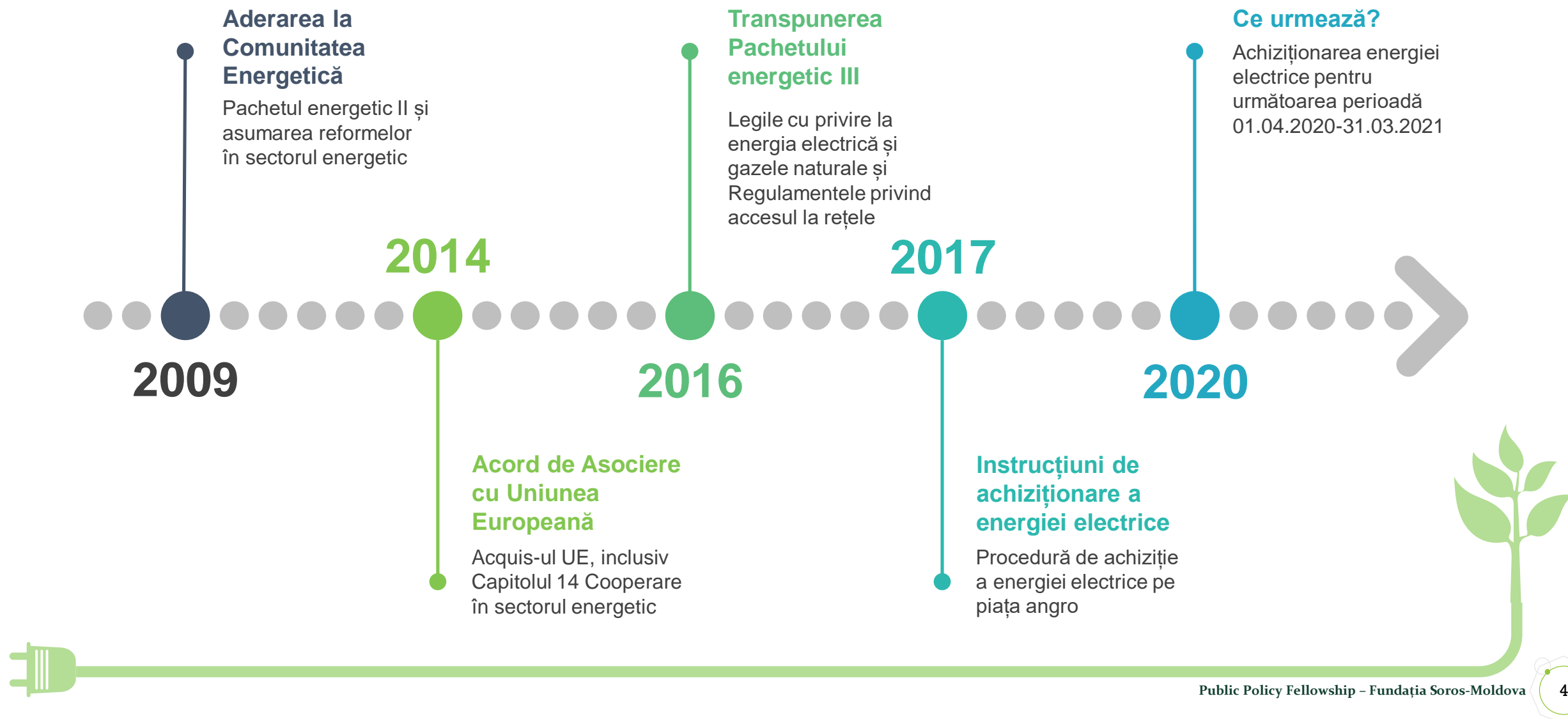
01

POLITICI ȘI STRATEGII ENERGETICE

PRIORITĂȚI STRATEGICE ȘI COOPERARE

- Sectorul energetic (pe malul drept) este organizat conform principiilor Uniunii Europene
 - Autoritate națională de reglementare independentă
 - Separarea și independența operatorilor de rețea
 - Liberalizarea pieței
 - Consumatori eligibili și contracte negociate
- Prioritățile statului conform documentelor de politică energetică – Strategia energetică până în anul 2030
 - Deschiderea efectivă a pieței
 - Concurență reală
 - Construcția de interconexiuni noi
 - Integrarea pe piața internă a Uniunii Europene

Cronologia evenimentelor





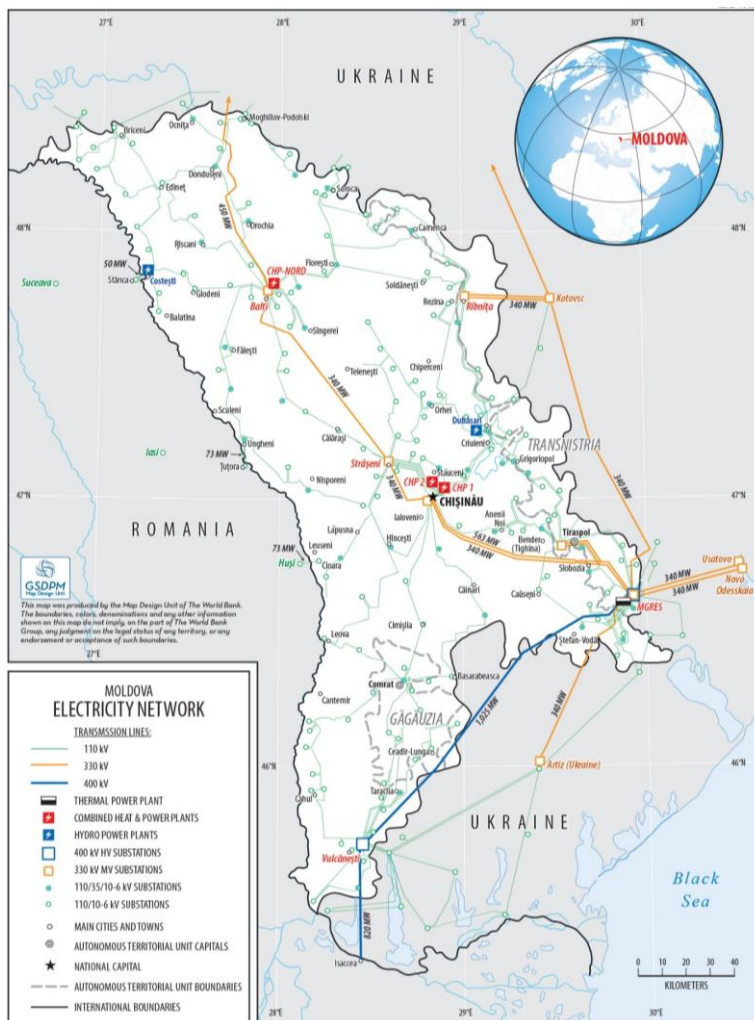
02

SURSELE ȘI CĂILE DE APROVIZIONARE CU ENERGIE A REPUBLICII MOLDOVA

ENERGIE ELECTRICĂ ȘI GAZE NATURALE

- Alimentarea cu energie electrică – infrastructură de generare dezvoltată pe malul stâng al Nistrului
 - Sistemul Energetic Integrat / Unificat (IPS/UPS)
 - Interconexiuni puternice cu Ucraina
 - 10 LEA tranzitează teritoriul UAT din stânga Nistrului
 - Limitări tehnice pentru importul din România
- Aprovizionarea cu gaze naturale – ruta tradițională tranzitează teritoriul Ucrainei
 - Sistemul Unificat de Alimentare cu Gaze a fostei URSS
 - Lipsa depozitelor de stocare a gazelor naturale
 - Combustibilul de bază la centralele electrice
 - Dependență puternică față de un singur furnizor

Capacități de generare a energiei



Capacități



Sarcină



Interconexiuni

495 MW

Centrale electrice

Majoritatea centralelor sunt reglementate, fiind tehnologii de cogenerare sau de valorificare a surselor regenerabile

1100 MW

Consum maxim

Sarcina maximă înregistrată în vârful de seară la data de 30 ianuarie 2019 la ora 20:30

25 LEA

Interconexiuni electroenergetice

Interconectare cu sistemul electroenergetic al Ucrainei prin 20 linii electrice aeriene (LEA) și 5 LEA cu România



Energie electrică din exterior



82%

**Import din Ucraina
și achiziția de la
CTE Moldovenească**

În anul 2018 importul de energie electrică din Ucraina a constituit 956 mil. kWh, iar achiziția de electricitate de la Centrala Termoelectrică Moldovenească a fost de 2544 mil. kWh.

Producția internă a fost de numai 804 mil kWh

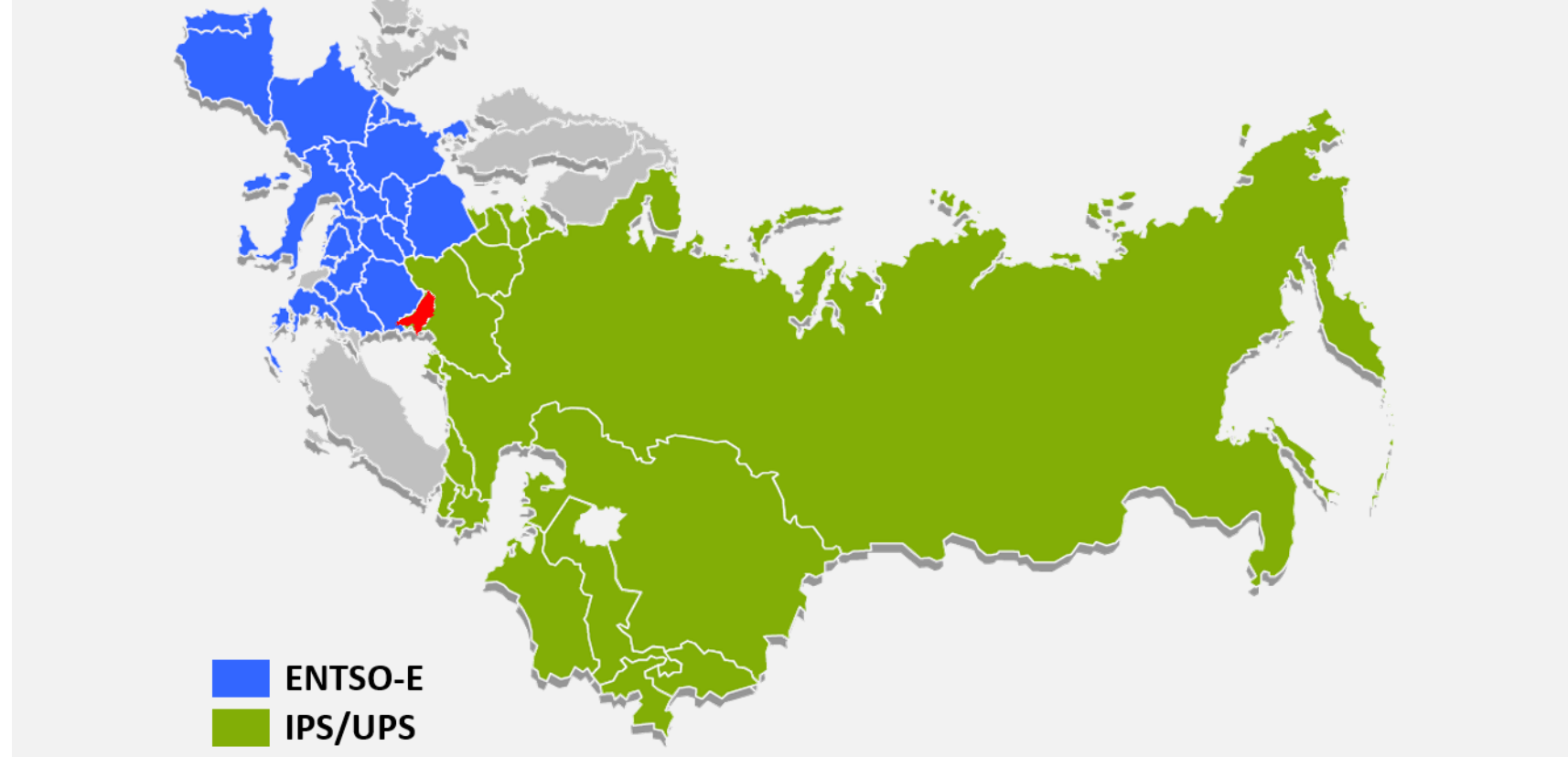


IMPORT DIN ROMÂNIA

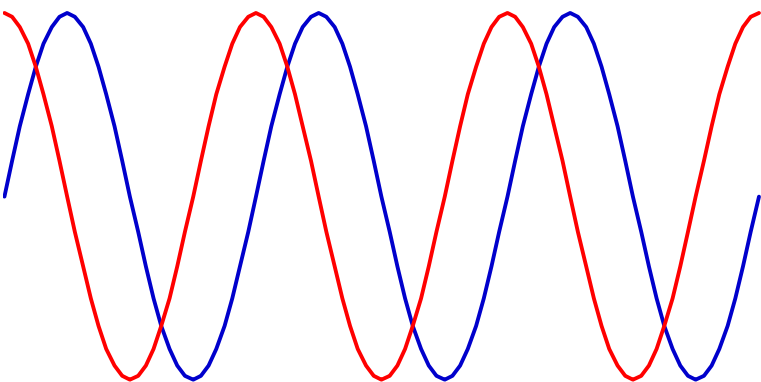
4 LEA 110 kV

1 LEA 400 kV

Capacitate limitată a interconexiunilor
electroenergetice și funcționarea în regim asincron



■ ENTSO-E
■ IPS/UPS



Import posibil în „regim insular”

În perioada noiembrie 1998 – februarie 2001 în „regim insular” a fost organizat importul de energie electrică din România.

Cea mai mare cantitate de electricitate achiziționată de la SA „Compania Națională de Electricitate” (CONEL) s-a înregistrat în 2000 și nu a depășit 20% din întregul consum al țării.

Public Policy Fellowship – Fundația Soros-Moldova



Infrastructura de gaze naturale

Până în decembrie 2019 a existat o singură rută de livrare a gazelor – tranzit prin Ucraina



Consumul anual – 1 mlrd m³

În anul 2018 consumul de gaze naturale pe partea dreaptă a râului Nistru a constituit 1130 mil. m³, iar pe partea stângă s-a consumat 1811 mil.m³



Consumul de vârf – 350 mii m³/h

Consumul de vârf în țară este de circa 350 m³/h. În lunile noiembrie, decembrie, ianuarie și februarie consumul de vârf al țării poate depăși 250 m³/h.



Extragerea proprie – 100 mii m³/an

Volumul gazelor naturale extrase anual din sondele aflate în satul Victorovca, raionul Cantemir constituie aproximativ 0,1 mil. m³



Depozite de stocare – 0 m³

Pe teritoriul Republicii Moldova lipsesc facilități de înmagazinare a gazelor naturale, care ar putea fi utilizate în caz de o eventuală sistare a livrării



03

PIAȚA ENERGETICĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA

ORGANIZAREA PIEȚEI ANGRO

- Negocierea contractelor de achiziționare a energiei electrice - până în 2017
 - Implicarea Guvernului în procesul de negocieri
 - Procedură insuficient de transparentă
 - Surse limitate de energie electrică (Ucraina și CTEM)
 - Negocieri incerte a prețului de achiziții
- Licitație deschisă pentru toți titularii de licențe potențiali furnizori de energie electrică - din 2017
 - Învingător al concursurilor SA „Energocom”
 - Alți participanți se retrag din concurs în ultima etapă
 - Lipsa unei platforme electronice pentru tranzacționare
 - Nesoluționarea problemei privind datoriile la gaze



Până în anul 2017 pentru achiziția de energie electrică nu era prevăzută o procedură clar definită în acest scop.

Încheierea contractelor avea loc în baza negocierilor directe dintre părțile implicate.

Guvernul Republicii Moldova era implicat în negocierea contractelor de achiziție.

Negocieri



Republica Moldova

GUVERNUL

DISPOZIȚIE Nr. 32
din 21-04-2008

DISPOZIȚIE

Publicat : 25-04-2008 în Monitorul Oficial Nr. 81 art. 517

1. Se aprobă, conform anexei, componența nominală a delegației Republicii Moldova pentru deplasare la Kiev (Ucraina), în perioada 21-22 aprilie 2008, în vederea purtării negocierilor asupra subiectului furnizării energiei electrice.

2. Cheltuielile de deplasare a membrilor delegației (transport, cazare, diurnă) vor fi suportate de instituțiile delegatare.

Licitație

Cu suportul Secretariatului Comunității Energetice au fost elaborate Instrucțiuni pentru achiziția anuală de energie electrică de către operatorii de rețea și furnizorii reglementați.

Fiecare participant la piață lansează propria procedură de achiziție a energiei electrice.

Singurul câștigător desemnat pe parcursul celor 3 ani de aplicare a Instrucțiunilor este SA Energocom.





Până în anul 2017 pentru achiziția de energie electrică nu era prevăzută o procedură clar definită în acest scop.

Încheierea contractelor avea loc în baza negocierilor directe dintre părțile implicate.

Guvernul Republicii Moldova era implicat în negocierea contractelor de achiziție.

Negocieri

Gas Natural Fenosa în Moldova a semnat un nou contract de achiziție a energiei electrice

01.04.2014

 [Versiune pentru tipărire](#)

Luni, 31 martie, 2014, Gas Natural Fenosa în Moldova a semnat un nou contract de achiziție a energiei electrice cu Centrala electrică de la Cuciurgan (S.A. CERS Moldovenească) pe o perioadă de un an cu valabilitate până la 31 martie 2015.

Prețul energiei electrice achiziționate de la CERS Moldovenească este de 6,8 cenți S.U.A. pentru 1 kWh, prețul anterior fiind de 6.9 cenți SUA.

Reducerea pretului de achiziție a fost posibilă datorită implicării Guvernului Republicii Moldova în procesul negocierilor în coordonare cu Gas Natural Fenosa în Moldova.

Departamentul Relații Externe și Comunicare
1.04.2014

Licitație

Cu suportul Secretariatului Comunității Energetice au fost elaborate Instrucțiuni pentru achiziția anuală de energie electrică de către operatorii de rețea și furnizorii reglementați.

Fiecare participant la piață lansează propria procedură de achiziție a energiei electrice.

Singurul câștigător desemnat pe parcursul celor 3 ani de aplicare a Instrucțiunilor este SA Energocom.





Până în anul 2017 pentru achiziția de energie electrică nu era prevăzută o procedură clar definită în acest scop.

Încheierea contractelor avea loc în baza negocierilor directe dintre părțile implicate.

Guvernul Republicii Moldova era implicat în negocierea contractelor de achiziție.

Negocieri

Republica Moldova a semnat cu Ucraina noul contract de furnizare a energiei electrice

04/01/2017 - 11:31



1

1 aprilie, Chișinău – Societatea pe acțiuni "Energocom" a semnat cu compania "DTEK Trading" din Ucraina contractul de furnizare a energiei electrice către Republica Moldova pentru perioada 1 aprilie 2017 – 31 martie 2018.

La 31 martie curent, în urma examinării ofertelor primite de la SA "Energocom" și Centrala de la Cuciurgan, dar și a negocierilor cu aceste companii, operatorii reglementați de pe piața energetică din Republica Moldova – ÎCS Gas Natural Fenosa Furnizare Energie SRL, ÎCS Red Union Fenosa SA, Furnizare Energie Electrică Nord, ÎS Moldelectrica, SA Red Nord și SA Red Nord Vest, au semnat contracte cu SA "Energocom" privind procurarea de energie electrică pentru perioada 1 aprilie 2017 – 31 martie 2018.

Oferta SA "Energocom" a fost agreată de operatorii reglementați datorită prețului mai avantajos oferit – 50,2 USD pentru 1 MWh. Centrala de la Cuciurgan, în prima rundă de negocieri a propus prețul de 58,5 USD pentru 1 MWh, diminuându-l în cea de-a doua până la 54,4 USD. La volumul de energie electrică importat de Republica Moldova pe parcursul unui an, diferența dintre prețurile finale, propuse de cei doi ofertanți, aduce o economie de circa 300 milioane de lei.

Analizând procesul de organizare a licitațiilor, atât operatorii reglementați, cât și membrii Grupului de observatori, care a monitorizat procesul de licitație a energiei electrice, format din reprezentanți ai Ministerului Economiei, Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, Delegației UE în Republica Moldova și Secretariatului Comunității Energetice, au menționat că acesta a fost organizat transparent, cu respectarea Instrucțiunii privind achiziționarea anuală a energiei electrice, coordonată cu Secretariatul Comunității Energetice și pusă în aplicare la 5 ianuarie 2017 prin ordinul ministrului Economiei.

Licitație

Cu suportul Secretariatului Comunității Energetice au fost elaborate Instrucțiuni pentru achiziția anuală de energie electrică de către operatorii de rețea și furnizorii reglementați.

Fiecare participant la piață lansează propria procedură de achiziție a energiei electrice.

Singurul câștigător desemnat pe parcursul celor 3 ani de aplicare a Instrucțiunilor este SA Energocom.



Cumpărătorii de energie electrică



ÎCS „GNF Furnizare Energie” SRL

Furnizor al serviciului
universal

Cantitatea anuală de
energie electrică pentru
acoperirea portofoliului
consumatorilor finali
deserviți **2 000 mil. kWh**



SA „FEE Nord”

Furnizor al serviciului
universal

Cantitatea anuală de
energie electrică pentru
acoperirea portofoliului
consumatorilor finali
deserviți **740 mil. kWh**



ÎCS „RED Union Fenosa” SA

Operator al sistemului de
distribuție

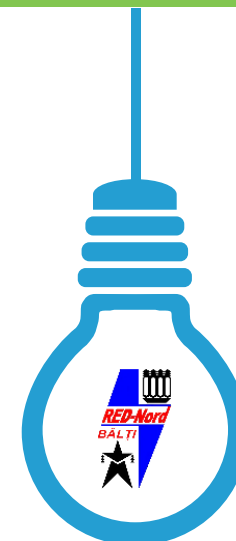
Cantitatea anuală de
energie electrică pentru
acoperirea consumului
tehnologic și pierderilor
240 mil. kWh



ÎS „Moldelectrica”

Operator de transport și
de sistem

Cantitatea anuală de
energie electrică pentru
acoperirea consumului
tehnologic și pierderilor
120 mil. kWh



SA „RED Nord”

Operator al sistemului de
distribuție

Cantitatea anuală de
energie electrică pentru
acoperirea consumului
tehnologic și pierderilor
85 mil. kWh

Ofertanții de energie electrică

CTEM a participat cu prezentarea ofertelor pe parcursul tuturor celor 3 ani de aplicare a Instrucțiunilor.

În anul 2017 a fost contractată după 3 luni mai târziu în afara procedurii de achiziții. În 2018 și 2019 a furnizat 70% respectiv 85% din volumul de energie contractată prin SA Energocom.

Donbasenergo a participat o singură dată la procedura de achiziție a energiei electrice din anul 2018, prezentând ofertele sale numai către ÎCS „GNF Furnizare Energie” și ÎCS „RED Union Fenosa”.



DTEK a participat la procedura de achiziție pe parcursul tuturor celor 3 ani de aplicare a Instrucțiunilor, dar nici o dată nu a prezentat ofertă la ultima etapă a concursului.

În rezultatul achiziției din 2017 întreg volumul de electricitate a provenit de la DTEK. În 2018 și 2019 a furnizat 30% și respectiv 15% din volumul de energie contractată prin SA Energocom.

Energocom a participat la toate procedurile de achiziție de până acum fiind desemnat câștigător de către organizatorii concursurilor. Ofertele sale au reprezentat agregarea ofertelor CTEM și DTEK.

Observații achiziții



$x = [7, 8, 9]$



În 2017 a fost omisă traducerea „**criteriului tehnic**” privind dovada lipsei datoriilor istorice către furnizorii de combustibil – ulterior în 2018 a fost reintrodusă în secțiunea „**oferta tehnică**”.



REDN și **FEEN** au aprobat propriile instrucțiuni și caiete de sarcini. În 2017 și 2018 în caietele de sarcini a fost modificată inclusiv modalitatea de atribuite a punctajului.



DTEK și **CTEM** au prezentat scrisori de intenție privind participarea la concurs, dar s-au retras în ultima etapă și nu au prezentat ofertele sale comerciale.

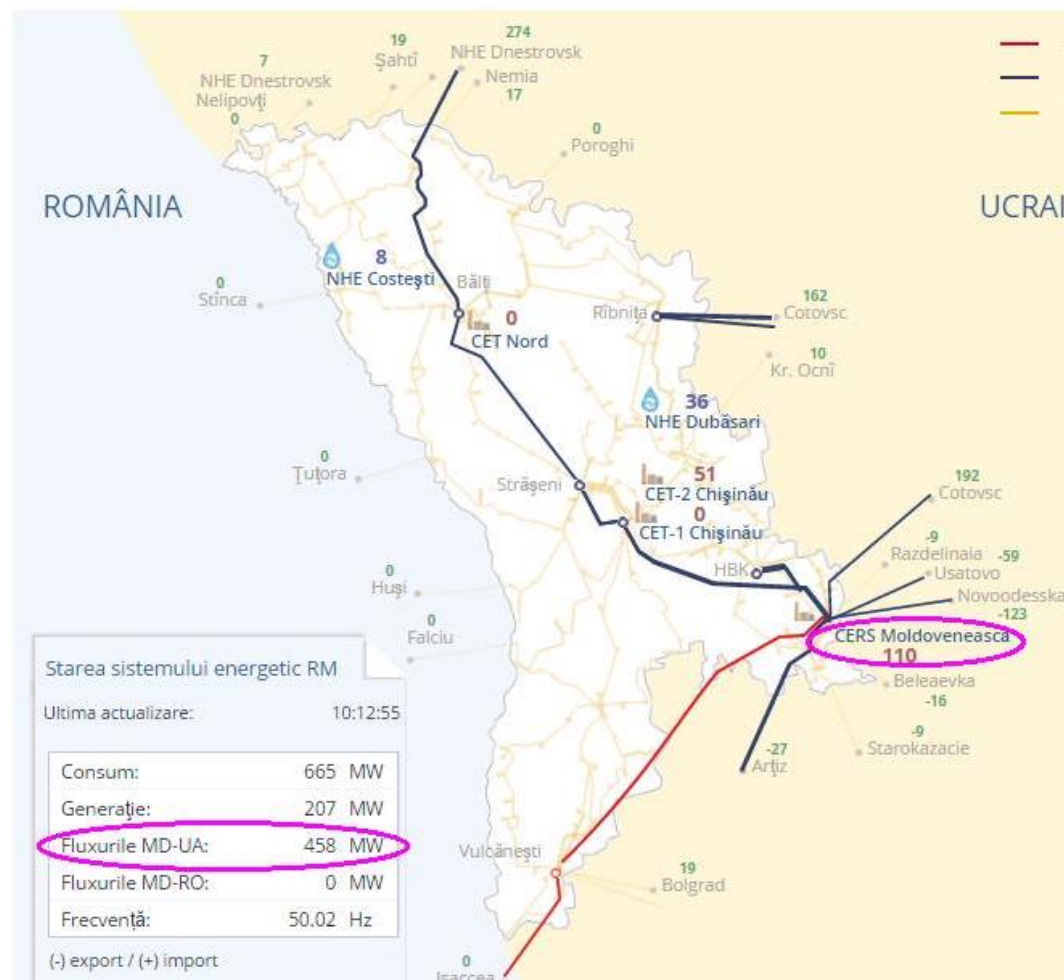


Oferta **Energocom** a fost declarată câștigătoare constând din achiziția energiei electrice de la DTEK și CTEM. În 2019 operatorii au primit o singură ofertă care a fost redusă.



Beneficiul brut **Energocom** pentru serviciile sale de agregare și intermediere a ofertelor de energie în anul 2018 a constituit 0,4 USD/MWh sau circa 1 147 720 USD.

Starea sistemului energetic al Republicii Moldova



Fluxurile de energie electrică

Print screen efectuat la data de 01 aprilie 2017 ora 10:12:55

Stabilitatea sistemului electroenergetic



Importanța CTEM pentru sistem

Stabilitatea sistemului electroenergetic național depinde de funcționarea CTEM, care influențează și fluxurile transfrontaliere de energie electrică



Condiție obligatorie a ofertelor

Stabilitatea statică a sistemului electroenergetic în regiune ar trebui să fie păstrată



Starea sistemului energetic

După finalizarea achiziției și contractarea energiei electrice din Ucraina în 2017, CTEM genera un flux de peste 100 MW în SEE

SA "Energocom" a încheiat un contract de procurare a energiei electrice cu Centrala Electrică de la Cuciurgan

06/06/2017 - 13:54



1

5 iunie, Chișinău - SA "Energocom" va procura, începând cu 7 iunie curent, o parte din energia electrică pentru necesitățile Republicii Moldova, de la Centrala Electrică de la Cuciurgan, la prețul de 45 USD/MWh. Prețul respectiv este cu 10 la sută mai mic, comparativ cu cel achitat Companiei "DTEK Trading" (Ucraina).

Decizia de negociere și semnare a contractului de procurare a energiei electrice încă cu un partener a fost luată de SA "Energocom" în rezultatul evaluării situației energetice pe piața din regiune, ofertei de preț mai avantajoase, precum și în scopul diversificării surselor de alimentare cu energie electrică a consumatorilor țării și consolidării securității energetice a Republicii Moldova.

La sfârșitul lunii martie curent, în urma examinării ofertelor prezentate de DTEK Trading (Ucraina) și Centrala Electrică de la Cuciurgan, SA "Energocom" a semnat cu compania ucraineană contractul de furnizare a energiei electrice către Republica Moldova pentru perioada 1 aprilie 2017 – 31 martie 2018, achitând 49,9 USD/MWh. Ulterior semnării contractului dat, Centrala Electrică de la Cuciurgan a prezentat o nouă ofertă la un preț mai avantajos față de oferta inițială, mai mic decât prețul achitat de S.A. "Energocom" în prezent.

Ambele contracte sunt valabile până la 31 martie 2018 și garantează asigurarea integrală a Republicii Moldova cu energie electrică din ambele surse. Potrivit estimărilor specialiștilor din sectorul energetic, diversificarea surselor de procurare a energiei electrice va permite consumatorilor Republicii Moldova să beneficieze de cele mai avantajoase și sigure condiții de furnizare a energiei electrice pe toată perioada contractuală.

Electricity procurement in Moldova: international observers inquire about Moldova's return to electricity produced in Transnistria

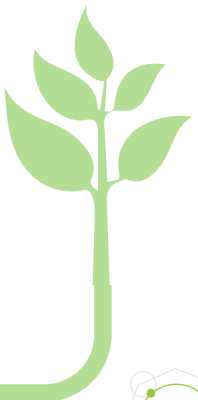
Electricity

7 June 2017

Yesterday, the Group of Observers composed of Deputy Director of the Energy Community Secretariat, Project Manager responsible for energy issues in the EU Delegation to the Republic of Moldova and EU High-Level Advisor on Energy to the Moldovan Ministry of Economy sent a joint letter in their personal capacity as observers to the Moldovan Minister of Economy and asked for urgent clarifications on the electricity supply situation in the Republic of Moldova.

At the end of March, Energocom, a state-owned trading company, won a procurement procedure organised by the Moldovan supply companies. The procurement procedure had been monitored by a Group of Observers, of which representatives of the Energy Community Secretariat, the EU Delegation to Moldova and the EU High-Level Advisor on Energy Policy were part. The procurement procedure was governed by Guidelines developed by the Energy Community Secretariat and approved by the Ministry of Economy. Energocom won the tender on the basis of a contract with DTEK from Ukraine. A report on the procurement procedure can be accessed via the link below.

Immediately after the joint letter was sent out to the Ministry, press reports confirmed that Energocom concluded a contract with the Cuciurgan power plant (MGRES) in Transnistria covering 70% of the country's demand. MGRES had been a competitor in the tender procedure and lost during price negotiations.



Затверджую

Міністр енергетики та вугільної промисловості України

І.Насалик

23.05.2017

Прогнозний баланс електроенергії об'єднаної електроенергетичної системи України
на 2017 рік

млн.кВт·год

	січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень	вересень	жовтень	листопад	грудень	Рік
3. Експорт електроенергії	559	413	377	663	583	694	470	470	470	470	470	470	6 109
в тому числі:													
3.1. Експорт в країни СНД	0	0	0	280	272	282	90	90	90	90	90	90	1 374
в Росію	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
в Білорусь	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
в Молдову	0	0	0	280	272	282	90	90	90	90	90	90	1 374
3.2. Експорт в країни Східної Європи	559	413	377	383	311	412	380	380	380	380	380	380	4 735
в Польщу	131	53	147	82	141	112	80	80	80	80	80	80	1 146
експорт "Бурштинського острова"	428	360	230	301	170	300	300	300	300	300	300	300	3 589

Reluarea achiziției de la CTEM în 2017

La data de 25 mai 2017, Ministerul Energeticii și Industrii Cărbunelui al Ucrainei a publicat pe pagina sa web balanța electroenergetică de perspectivă pentru anul 2017.

În conformitate cu acest document oficial, începând cu luna iulie 2017 volumul lunar al energiei electrice exportate în Republica Moldova a fost planificat să fie redus de la circa 280 mil. kWh până la 90 mil. kWh.

SA „Energocom” a încheiat contract pentru achiziția de energie electrică de la CTEM pentru a acoperi portofoliul de consum al operatorilor.



Общество с ограниченной ответственностью

«Тираспольтрансгаз»

ОБЩЕСТВО С ОГРАНИЧЕННОЙ
ОТВЕТСТВЕННОСТЬЮ

СЧЕТАТА КУ РЕСТУНДЕРЕ
ЛИМИТАТЭ

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ

3300, г. Тирасполь, ул. Свердлова, 49
Тел. 3-83-89, 7-41-19, 7-44-40 (факс) 7-41-24, 7-44-40
ф/к 0200004538
e-mail: ttg@idknet.com

03.02.2018 г. № 01-05/16
На 129-20-1256 от 02.02.2018 г.

Генеральному директору
ЗАО «Молдавская ГРЭС»
А.Р. Ширме

Уважаемый Алексей Ростиславович!

ООО «Тираспольтрансгаз» сообщает что у ЗАО «Молдавская ГРЭС» отсутствует историческая задолженность по договору об условиях поставки природного газа.

И.о. генерального директора

П.А. Ганов

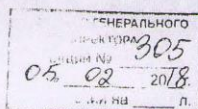
Главный бухгалтер

М.Д. Лагутенкова

Copia corespunde
originalului



Фурда
533 3 83 72



Element nou în 2018



Instrucțiuni



Gaze naturale



Datorii

Condiție a ofertelor

Dovada faptului că companiile care procesează combustibil nu au datorii istorice la furnizorii de combustibil

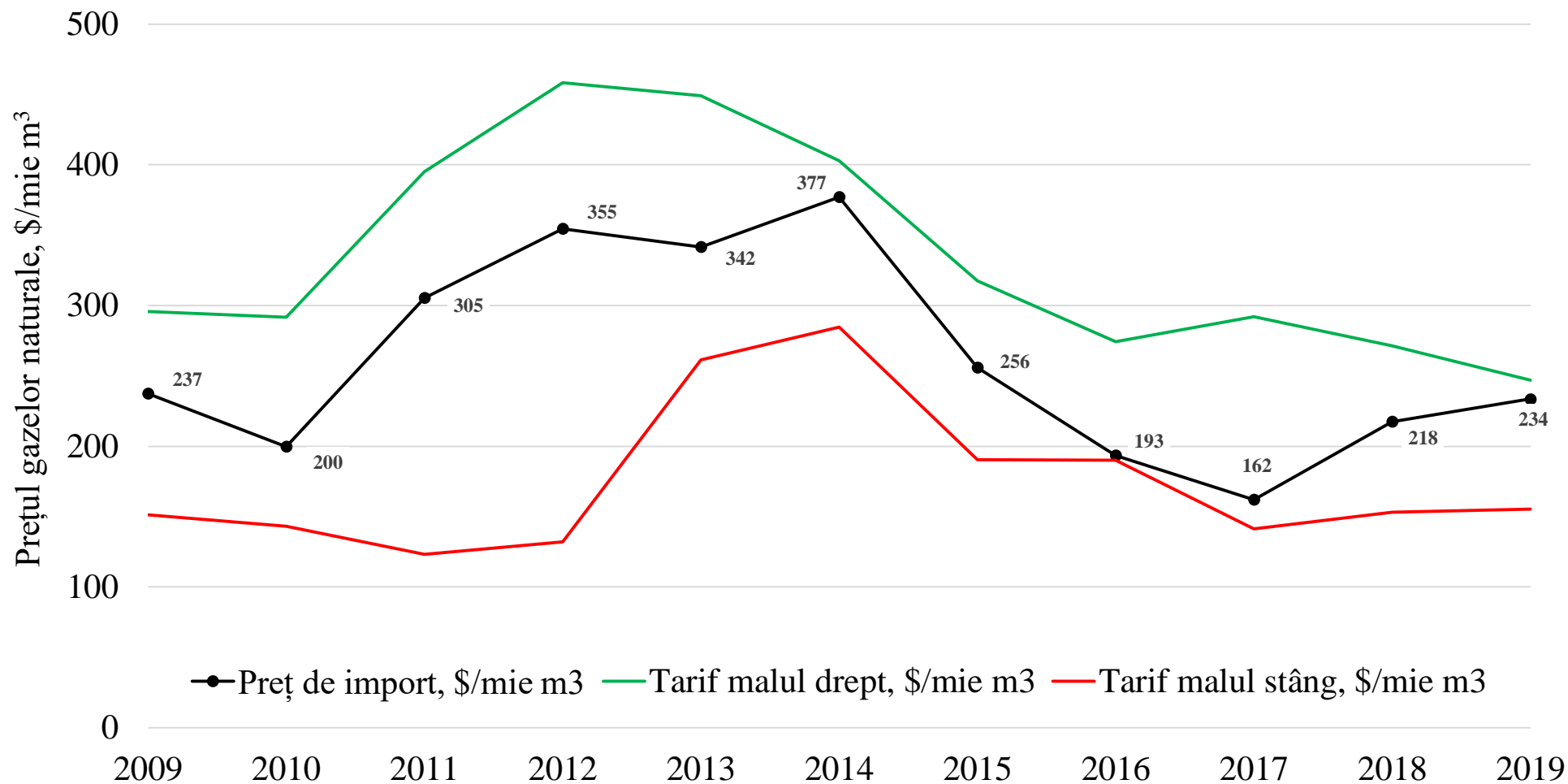
Furnizorul de combustibil

Furnizorul de gaze naturale către CTEM este compania fiică a SA „Moldovagaz” – SRL „Tiraspoltransgaz”

Plata pentru combustibil

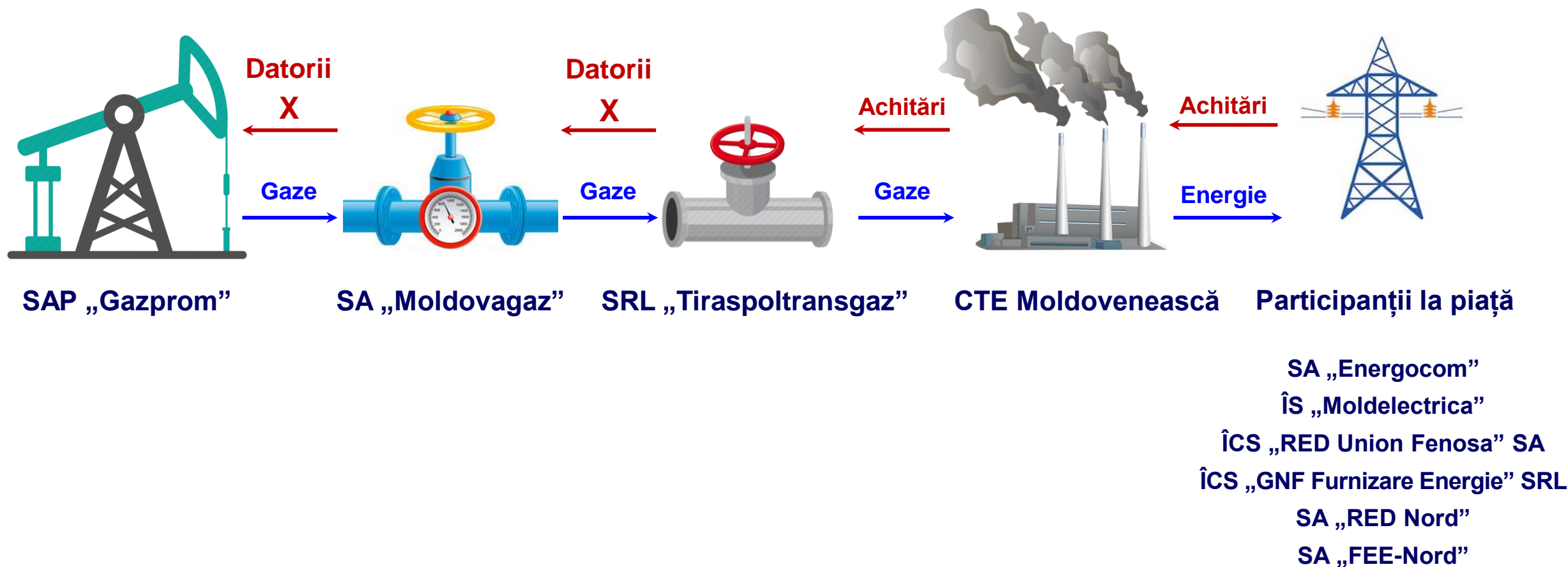
În conformitate cu dovada prezentată rezultă că CTEM nu are datorii istorice față de furnizorul de gaze

Evoluția prețului de import și a tarifelor de furnizare a gazelor naturale centralelor electrice pe malul drept / consumatorilor industriali pe malul stâng



Diferența de preț

Formarea datoriilor



ЕЖЕКВАРТАЛЬНЫЙ ОТЧЕТ

Публичное акционерное общество «Газпром»

Код эмитента: 00028-А

за 3 квартал 2019 г.

Адрес эмитента: **Российская Федерация, г. Москва**

Информация, содержащаяся в настоящем ежеквартальном отчете, подлежит раскрытию в соответствии с законодательством Российской Федерации о ценных бумагах

В 2011 - третьем квартале 2019 гг. из-за неплатежей потребителей Приднестровья еще более возросла дебиторская задолженность Республики Молдова.

420 535 mil. ₴ ≈ 6,65 mlrd. \$

7.7. Сведения об участии эмитента в судебных процессах в случае, если такое участие может существенно отразиться на финансово-хозяйственной деятельности эмитента

В период с 1 января 2018 года по 30 сентября 2019 года ПАО «Газпром» не участвовало в судебных процессах, которые могли бы существенным образом отразиться на финансово-хозяйственной деятельности Общества.

Однако ПАО «Газпром» считает необходимым сообщить об участии Общества в следующих судебных процессах:

17. В феврале 2018 г. ПАО «Газпром» обратилось в Международный коммерческий арбитражный суд при Торгово-промышленной палате Российской Федерации с иском о взыскании с АО «Молдовагаз» (Республика Молдова) задолженности за природный газ, поставленный в 2015 году, в размере 475 828 416,54 долларов США. 23 июля 2018 года МКАС при ТПП РФ завершил устные слушания по делу и 24 августа 2018 года вынес решение об удовлетворении исковых требований ПАО «Газпром».

21. В феврале 2019 года ПАО «Газпром» обратилось в Международный коммерческий арбитражный суд при Торгово-промышленной палате РФ с иском о взыскании с АО «Молдовагаз» (Республика Молдова) задолженности за природный газ, поставленный в 2016 году, в размере 329 548 935,02 долларов США. 27 июня 2019 года МКАС при ТПП РФ завершил устные слушания по делу и 05 августа 2019 года вынес решение об удовлетворении исковых требований ПАО «Газпром».

420 535 mil. ₴ ≈ 6,65 mlrd. \$

ПАО «ГАЗПРОМ»

Консолидированная промежуточная
сокращенная финансовая
отчетность, подготовленная
в соответствии с международными
стандартами финансовой
отчетности (МСФО)
(не прошедшая аудит)

30 сентября 2019 года

Москва | 2019

Дебиторская задолженность АО «Молдовагаз» составила ноль млн руб. по состоянию на 30 сентября 2019 года и 31 декабря 2018 года за вычетом оценочного резерва под ожидаемые кредитные убытки в сумме 420 535 млн руб. и 431 660 млн руб. по состоянию на 30 сентября 2019 года и 31 декабря 2018 года соответственно.

420 535 mil. ₴ ≈ 6,65 mlrd. \$

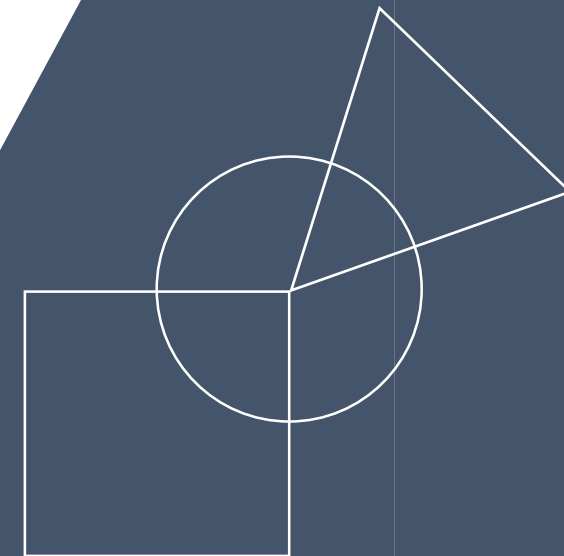
АО «МОЛДОВАГАЗ»

ФИНАНСОВАЯ ОТЧЕТНОСТЬ ПО СОСТОЯНИЮ НА 31 ДЕКАБРЯ 2018 ГОДА

ПОДГОТОВЛЕННАЯ В СООТВЕТСТВИИ С НАЦИОНАЛЬНЫМИ СТАНДАРТАМИ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА

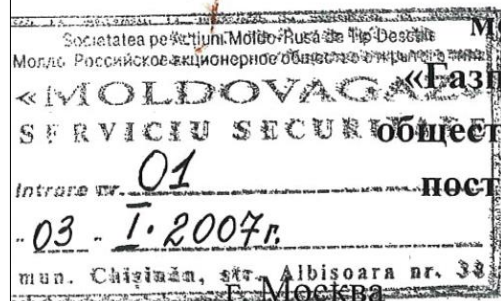
5. АО «Молдовагаз» находится в высокой степени зависимости от одного из ее акционеров ПАО «Газпром» (и связанной стороны Газпрома - ООО «Факторинг Финанс»). В 2018 г. и 2017 г. 100% от общего объема газа было приобретено у ПАО «Газпром». Компания отражает на балансовых и за балансовых счетах задолженность перед ПАО «Газпром» в размере 101 804 273 032 лея (31 декабря 2017 г. 95 116 396 603 - леев) и перед ООО «Факторинг - Финанс» в размере 20 591 033 406 леев (31 декабря 2017г. - 20 539 984 334 лея). Кроме того, по состоянию на 31 декабря 2018г. текущие обязательства Общества превышают текущие активы на сумму 6 132 743 655 леев (31 декабря 2017 г. - 6 122 826 543 лея).

6. Принимая во внимание существование значительного риска в отношении способности АО «Молдовагаз» продолжать свою деятельность на основе принципа непрерывности (вследствие риска, невозможности восстановить все свои активы и погасить все свои обязательства в ходе нормальной деятельности АО «Молдовагаз»). Руководство АО «Молдовагаз» находится в процессе обсуждения со всеми заинтересованными сторонами вопросов о поставке природного газа в приднестровский регион и связанных с этой задолженностью. Руководство считает, что АО «Молдовагаз» способно продолжать свою деятельность на основе принципа непрерывности. Исходя из этого, данная финансовая отчетность была подготовлена на основе принципа непрерывности деятельности Общества и не существуют каких-либо корректировок, необходимых для отражения в учете.



101 804 mil. lei \approx 5,81 mlrd. \$

К О Н Т Р А К Т № 1ГМ-07-11



между Открытым акционерным обществом
«Газпром» и Молдавско-Российским акционерным
обществом открытого типа «Молдовагаз» об условиях
поставки природного газа в Республику Молдова
в 2007-2011 году

_____ 2006 г.

1.3. Газпром по согласованию с Молдовагазом может заключать прямые договоры на поставку газа с ООО «Тираспольтрансгаз» и другими

потребителями Республики Молдова в том числе в Приднестровском регионе. В этом случае Газпром подаст на границу Украины с Республикой Молдова, а Молдовагаз примет в сети газотранспортных и распределительных предприятий газ для подачи его указанным потребителям, при этом контрактные отношения с этими потребителями будут формироваться на коммерческих условиях аналогичных условиям настоящего контракта.

101 804 mil. lei ≈ 5,81 mlrd. \$

ДОПОЛНИТЕЛЬНОЕ СОГЛАШЕНИЕ № 1
на 2007 год к Контракту № 1ГМ-07-11
между Открытым акционерным обществом
«Газпром» и Молдавско-Российским акционерным
обществом открытого типа «Молдовагаз» об условиях
поставки природного газа в Республику Молдова
в 2007-2011 гг.

г. Москва

29 декабря 2006 г.

3.4. Оплата стоимости поставленного по настоящему Соглашению газа Молдовагаз согласно п.1.2. Статьи 1 осуществляется ООО «Тираспольтрансгаз» на основе договора между Молдовагазом и ООО «Тираспольтрансгаз». В назначении платежа должно быть указано, что производится оплата газа по настоящему Контракту (с указанием номера Контракта и Соглашения) на основании договора между Молдовагазом и ООО «Тираспольтрансгаз».

Стороны договорились, что при наличии задолженности за газ, потребленный ООО «Тираспольтрансгаз», Стороны проведут мероприятия по переоформлению задолженности Молдовагаз на ООО «Тираспольтрансгаз».

101 804 mil. lei ≈ 5,81 mlrd. \$

Randamentul CTEM

În rapoartele CTEM nu este prezentată cantitatea de combustibil consumată, în schimb este indicată cantitatea de energie electrică produsă.

ЗАО «Молдавская ГРЭС», входящее в Группу «Интер РАО», подвело итоги производственной деятельности за 2018 год.

Показатель	2018 г.	2017 г.	Изменение, %
Установленная мощность на конец периода, МВт	2520	2520	-
Выработка электроэнергии, млн кВт*ч	3930,100	3557,200	10
Коэффициент использования установленной мощности, %	17,80	16,11	10
Отпуск тепловой энергии с коллекторов, тыс. Гкал	108,705	131,329	-17
Топливный баланс, % газ/уголь/мазут	99,88/0,03/0,09	99,92/0/0,08	-

Электробаланс за 2018 год

	Тыс. кВт/час	В % к 2017 г.
Произведено электроэнергии	4434662	109,0
в том числе		
- тепловыми электростанциями	3930100	110,5

Удельный расход топливно-энергетических ресурсов на производство отдельных видов продукции (без субъектов малого предпринимательства)

	2018 г.	В % к 2017 г.
Топливо (в пересчете на условное)		
Электроэнергия, отпущенная электростанциями, работающими на котельно-печном топливе, кг/тыс. кВт/ч	346,9	101,0

Valoarea indicată în balanța energetică a regiunii transnistrene corespunde cu valoarea din raportul anual al CTEM.

Suplimentar, în balanța energetică este indicat și consumul specific de combustibil convențional pentru producerea energiei electrice la CTE.

Combustibil convențional

1 kg c.c. = 7 Mcal = 29,3 MJ = 8,14 kWh

Pentru producerea 1 000 kWh la CTEM se consumă 346,9 kg c.c. $\times 8,14 \text{ kWh/kg c.c.} = 2 824 \text{ kWh}$ energie primară înglobată în combustibil (gaze naturale).

Randamentul electric

$$\eta_{el} = \frac{W}{B} = \frac{1\,000 \text{ kWh}}{2\,824 \text{ kWh}} = 0,35 \times 100\% = 35\%$$

Costul energiei electrice

La o CTE cheltuielile cu combustibilul constituie între 80-90% din total cheltuieli. Pentru comparație, la CET-urile Termoelectrica cheltuielile cu combustibilul asociate energiei electrice constituie 65%, iar la CET Nord – 75%.

Prețul gazelor naturale procurate (în dolari SUA pentru 1000 m³) pentru perioada 2016-2019

	I trim.	II trim.	III trim.	IV trim.	Prețul mediu anual
2016	223,02	177,39	167,16	171,97	193,44
2017	149,44	165,34	172,44	174,75	162,05
2018	191,44	208,67	232,07	248,20	217,46
2019	241,16	235,62	229,93	223,93	233,67

Căldura inferioară de ardere gaze naturale
1 000 m³ = 33,5 GJ = 9,306 MWh

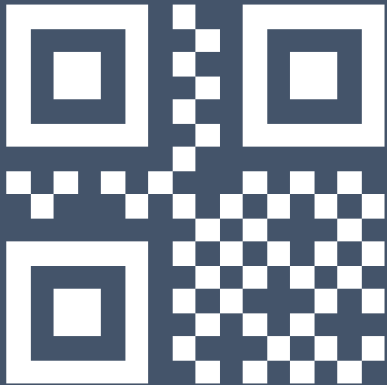
Volumul de gaze naturale consumate pentru a produce o cantitate de 1 MWh energie electrică la centrală

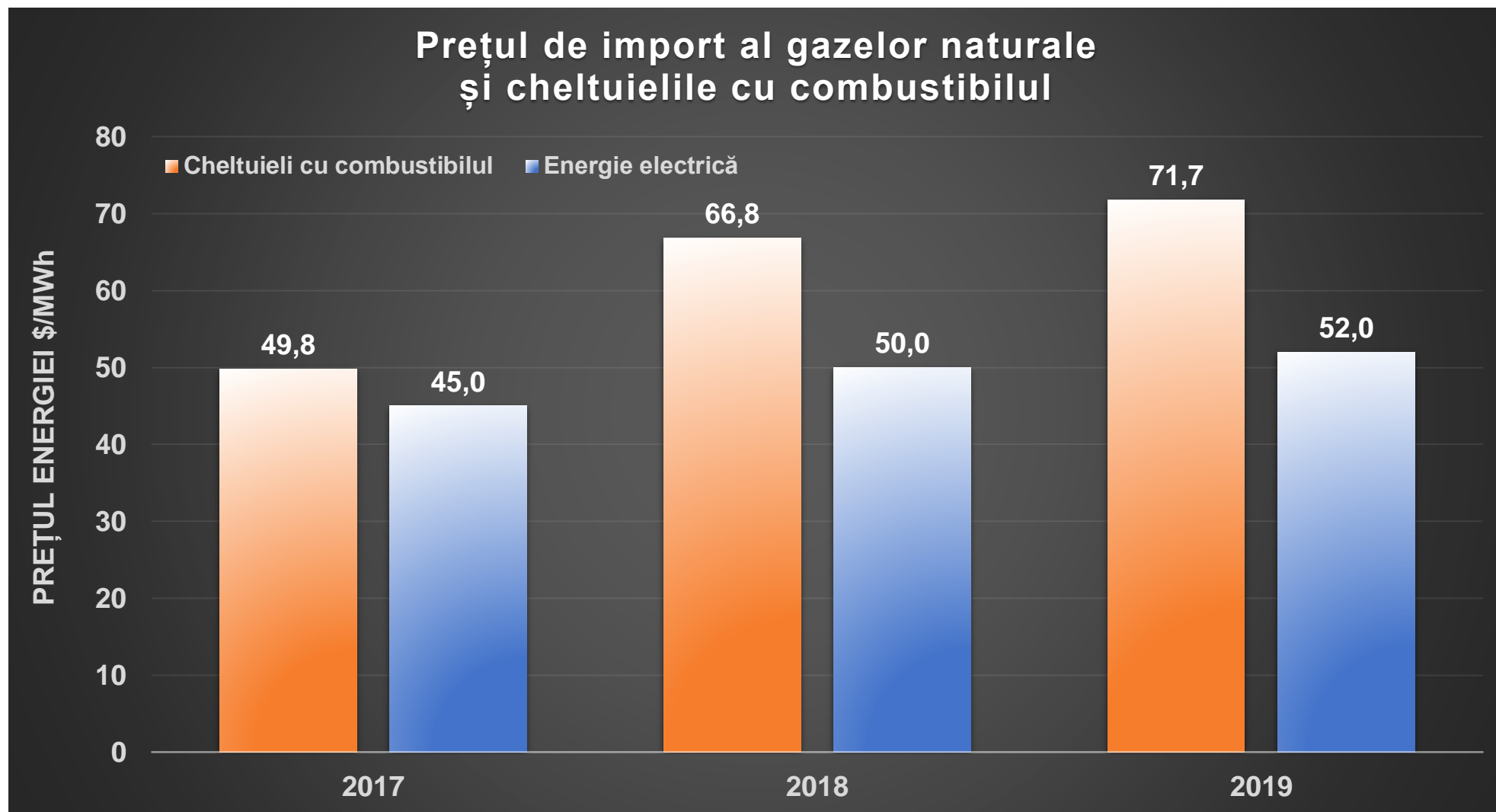
$$B = \frac{W}{\eta_{el} \times Q^i} = \frac{1 \text{ MWh}}{0,35 \times 9,306 \text{ MWh/mie m}^3} = 0,307 \text{ mii m}^3 = 307 \text{ m}^3 \text{ gaze naturale}$$

Reieșind din prețul de import al gazelor naturale în anul 2017, doar cheltuielile cu combustibilul pentru 1 MWh energie electrică produsă la centrală constituie

$$C_{comb} = P \times B = 162,05 \text{ \$/mie m}^3 \times 0,307 \text{ mii m}^3 = 49,7 \text{ \$/MWh}$$

În timp ce prețul de achiziție a energiei electrice de la CTEM în 2017 a constituit 45,0 \\$/MWh!





Diferența de preț



ELECTROENERGETICĂ ȘI GAZE NATURALE

- Securitatea aprovizionării fiabile a consumatorilor cu energie electrică
 - Încetarea acumulării datoriilor la gazele naturale
 - Integrarea pe piețele energetice regionale
 - Avansarea proiectelor de construcție a interconexiunilor
 - Consolidarea rețelei interne de transport a energiei
- Securitatea aprovizionării fiabile a consumatorilor cu gaze naturale
 - Extinderea gazoductului Iași-Ungheni până la Chișinău
 - Asigurarea fluxului reversibil pe traseul transbalcanic
 - Consolidarea rețelei interne de transport gaze
 - Stocarea gazelor naturale în depozitele din Ucraina

04

**SOLUȚII DE CONSOLIDARE A SECURITĂȚII
ENERGETICE A REPUBLICII MOLDOVA**

Măsurile administrative

Clarificarea datoriei

1

Clarificarea situației cu privire la datoria pentru gazele naturale. Continuarea achiziției de energie electrică de la CTEM generează datorii noi la gazele naturale pentru SA „Moldovagaz”.

Instrucțiuni obligatorii

2

Aprobarea de către ANRE a Instrucțiunilor privind achiziționarea anuală a energiei electrice. Instrucțiunile aprobate de către MEI poartă caracter de recomandare și MEI nu are dreptul să intervină în activitatea întreprinderilor energetice.

Platformă electronică

3

Utilizarea platformei electronice pentru achiziția de energie electrică. Poate fi utilizată platforma guvernamentală pentru achiziții publice MTender, care în prezent este utilizată și de către alte întreprinderi de stat și societăți pe acțiuni.

Lansarea pieței

4

Aprobarea Regulilor pieței energiei electrice în redacție nouă și lansarea piețelor centralizate. Această acțiune ar trebui să îmbunătățească transparența pe piața angro a energiei electrice.

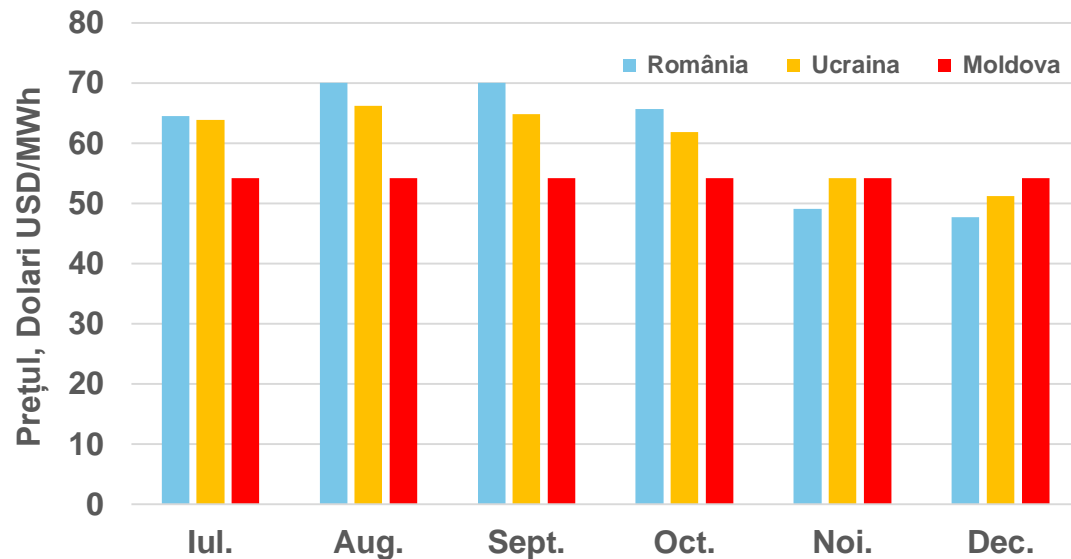
Cuplarea piețelor

5

Cuplarea cu piața energiei electrice din Ucraina, iar după edificarea interconexiunilor cu sistemul electroenergetic al României – integrarea pe piața energiei electrice europene.

Integrarea pe piața regională și UE

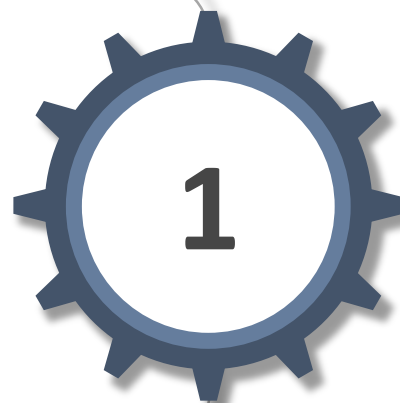
Prețul mediu ponderat pe PZU RO și UA vs MD



Foaia de parcurs electroenergetică

Interconexiuni electroenergetice

LEA 400 kV Vulcănești-Chișinău + BtB.
Conform PAG 2020-2023 doar 80% se
preconizează în decembrie 2023. La
20.09.2019 BERD a selectat consultantul.
LEA 400 kV Iași-Strășeni + stația BtB
LEA 400 kV Suceava-Bălți + stația BtB
LEA 330 kV Bălți-CHE Dnestrovsc (UA)



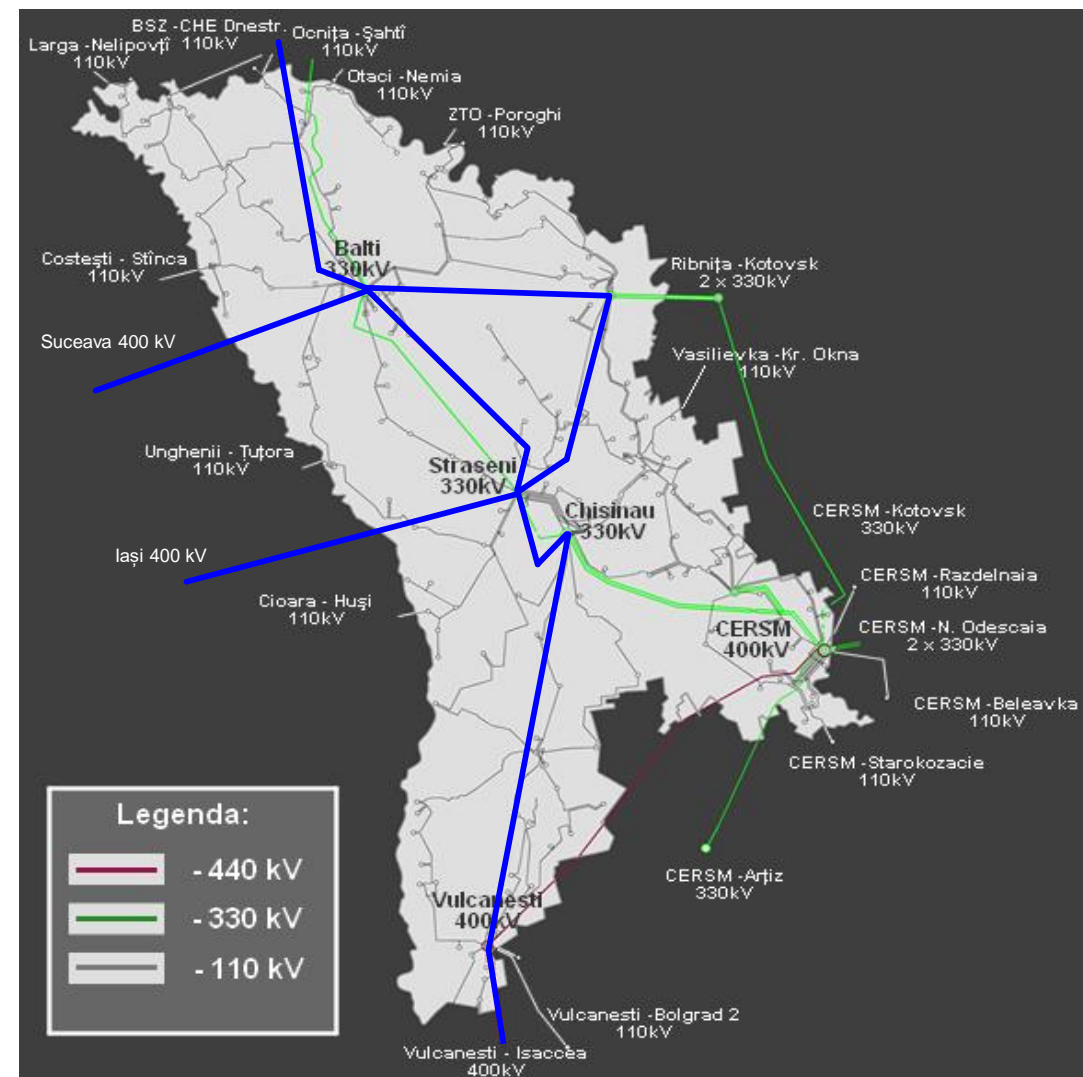
Consolidarea rețelei interne

Circuitului doi:

LEA 330 kV Chișinău-Strășeni
LEA 330 kV Strășeni-Bălți

Linii noi simplu circuit:

LEA 330 kV Bălți-Rîbnița
LEA 330 kV Strășeni-Rîbnița



Foaia de parcurs gaze naturale

Gazoductul Iași-Ungheni-Chișinău

Construcția gazoductului Iași-Chișinău. Potrivit PAG 2020-2023 în iul. 2020 este preconizată finalizarea. Potrivit TYNDP Transgaz operaționalizarea începând cu 2021.

3

Gazoductul transbalcanic

Operaționalizarea gazoductului transbalcanic în regim revers. Contractul de tranzit dintre Rusia și Ucraina este pe 5 ani.

4

Depozit de stocare în Ucraina

În caz de sistare a tranzitului prin Ucraina și probleme cu gazoductului transbalcanic, capacități suplimentare sunt necesare.

5





05

PROTECȚIA MEDIULUI ȘI COMBATEREA SCHIMBĂRILOR CLIMATICE

EFICIENȚĂ ENERGETICĂ ȘI REGENERABILE

- Eficiența energetică și conservarea energiei la consumatori
 - Schema de obligații în domeniul eficienței energetice
 - Strategia sectorială pentru renovarea fondului imobiliar
 - Planul pentru creșterea numărului de clădiri NZEB
 - Proiectele de asistență tehnică în sectorul clădiri
- Valorificarea surselor de energie regenerabilă și măsuri de flexibilitate
 - Mecanismul contorizării nete
 - Schema de sprijin tarif fix
 - Schema de sprijin preț fix
 - Autonomie energetică la nivel de comunități locale

Îmbunătățirea eficienței energetice

Schema de obligații

Instrument nou de finanțare, dar care nu este pus în aplicare pentru a reduce impactul asupra tarifelor la consumatori.

1

4

Planul clădiri NZEB

Planului național pentru creșterea numărului de clădiri NZEB, prevăzut de Legea nr. 128/2014 PEC.

Fondul pentru Eficiență Energetică

În Legea Bugetului de Stat 2019 erau prevăzuți 480 mil. lei, în urma rectificării bugetul a fost redus la 40 mil. lei; În BS pe 2020 – 80 mil.

2

5

Audit energetic

Legea nr. 139/2018 EE impune efectuarea auditului energetic de întreprinderile mari. La zi nici un auditor cu autorizație valabilă.

Strategia de renovare fondul imobiliar

În PAG 2019-2020 era prevăzută aprobarea Strategiei sectoriale pentru renovarea fondului imobiliar național pe termen lung.

3

6

Proiectele de asistență tehnică și ESCO

Proiectul eficiența energetică și renovarea termică a clădirilor în Chișinău 25 MEUR, lansat în 2016, deadline EBRD 20.03.2020.

Promovarea regenerabilelor



Consultarea publică repetată și aprobarea tarifelor fixe și a prețurilor plafon pentru SRE. Versiunea inițială a fost dezbătută la 11.09.2019, dar încă nu a fost aprobată de ANRE.



Lansarea licitațiilor pentru punerea în aplicare a schemei de sprijin preț fix. La 10.05.2019 la EBRD era termenul limită de contractare a consultantului „Support for the Implementation of Renewable Energy Auctions in Moldova”, dar până în prezent nu este anunțat un calendar.



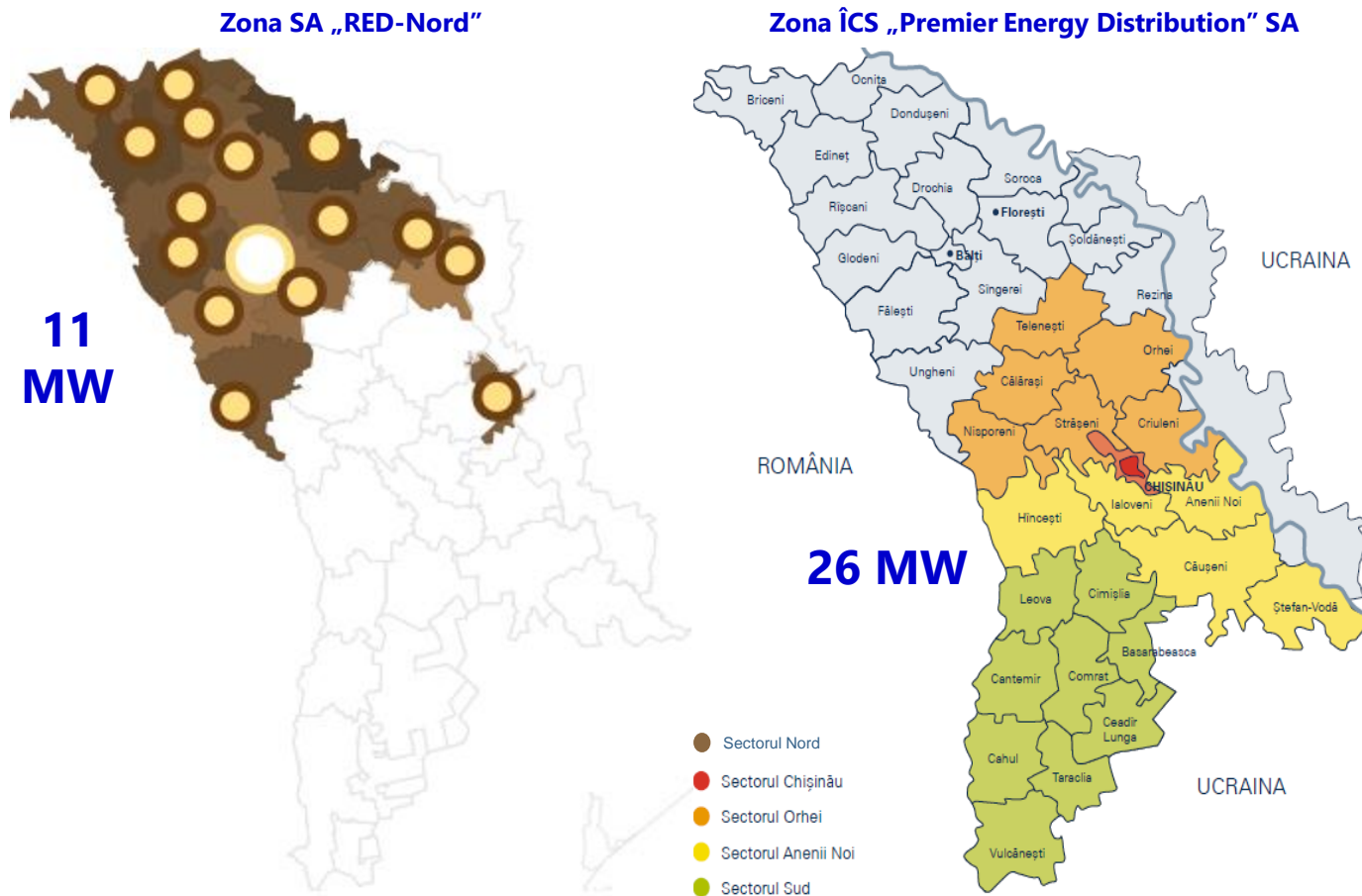
Actualizarea limitelor de capacitate și a cotelor maxime SER pentru următoarea perioadă de planificare până în 2030 și 2050. Statele membre UE trebuie să adopte NECPs până în 2030 care ar atinge obiectivele 40/32,5/32 + European Green Deal climate-neutral by 2050.



Majorarea limitei de 5% din sarcina maximă a RED pentru racordarea instalațiilor SER de capacitate mici, care vizează schema de sprijin mecanismul contorizării nete. Cifra actuală a fost calculată reieșind din cantitatea de 1% din volumul de energie electrică furnizată.

CAPACITĂȚI MAXIME SRE

Mecanismul contorizării nete



Contorizare netă

maxim 37 MW



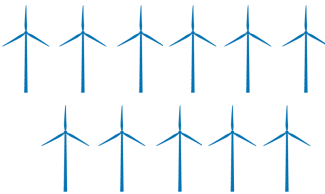
Tarif fix

maxim 55 MW



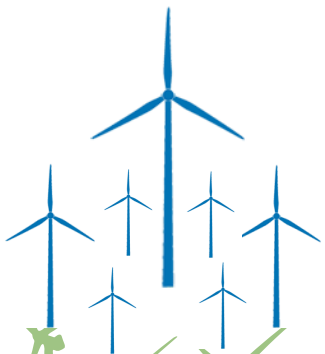
Preț fix

maxim 113 MW



TOTAL

maxim 205 MW



Autonomie energetică locală



Dobbiaco
Italia

Locuitori: 3376
Electricitate 203%
Căldură 281%
Mobilitate 0%



Šentrupert
Slovenia

Locuitori: 2812
Electricitate 22%
Căldură 37%
Mobilitate 0%




Mezilesí
Cehia


Locuitori: 1995
Electricitate 37%
Căldură 38%
Mobilitate 0%




VĂ MULȚUMESC PENTRU ATENȚIE!



Constantin BOROSAN 

+373 69 725 477 

constantin.borosan@gmail.com 

www.linkedin.com/in/constantin-borosan/ 